



## Förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen med anledning av Storbritanniens utträde ur EU

---

Socialdepartementet

2019-02-27

### Dokumentbeteckning

KOM(2019) 53

Europaparlamentets och Rådets förordning om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen

### Sammanfattning

Som en del av unionens förberedelser och beredskapsplan för att begränsa vissa av de negativa effekterna som skulle uppstå om Förenade kungariket lämnar unionen utan ett utträdesavtal lämnade kommissionen den 30 januari 2019 ett förslag till förordning för skydda vissa rättigheter som följer av de unionsrättsliga principerna inom samordningen av de sociala trygghetssystemen.

Förslaget syftar till att de personer som i egenskap av EU-medborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen före utträdestidpunkten, ska få behålla sin rätt till sociala trygghetsförmåner som grundar sig på omständigheter och händelser som inträffade före utträdestidpunkten, när Förenade kungariket var medlemsstat i unionen.

Regeringen välkomnar att kommissionen har lagt ett förslag som syftar till att värna tillämpningen av vissa av de unionsrättsliga principerna och bedömer att förslaget säkerställer en enhetlig tillämpning i medlemsstaterna.

## 1.1 Ärendets bakgrund

Förenade kungariket har begärt utträde ur EU vilket förväntas ske den 30 mars i år. Förhandlingarna mellan EU och Förenade kungariket om ett avtal om utträde har pågått sedan sommaren 2017 och en uppgörelse mellan förhandlarna nåddes i november 2018. Europeiska rådet (artikel 50) och Förenade kungarikets regering har ställt sig bakom överenskommelsen. Därefter har godkännandeprocessen i Europarlamentet och det brittiska parlamentet inletts. Att denna kan slutföras är en förutsättning för att överenskommelsen slutligt ska kunna ingås och utträdesavtalet träda ikraft. Huvudscenariot är att Förenade kungariket utträder på ett ordnat sätt baserat på det överenskomna avtalet. I så fall kommer en övergångsperiod ta vid när Förenade kungariket lämnar och som förväntas löpa till och med åtminstone utgången av 2020. Den innebär att det mesta i praktiska hänseende fortsätter som om landet var EU-medlem. Med hänsyn till att godkännandeprocesserna fortsatt pågår kan ett avtalslöst utträde inte uteslutas och beredskap för att hantera en sådan utveckling behöver finnas. Mot den bakgrunden pågår ett arbete för att planera och genomföra åtgärder för att möta allvarliga konsekvenser av ett avtalslöst brexit. Kommissionen har identifierat ett antal nödgärder för att avhjälpa de mest besvärliga komplikationerna med Förenade kungarikets utträde ur EU. Utan ett utträdesavtal mellan Förenade kungariket och EU kommer hela unionens primär- och sekundärrätt att upphöra vara tillämplig på Förenade kungariket från och med den 30 mars 2019 eller närhelst ett utträde annars sker (utträdestidpunkten).

Om inget utträdesavtal träder i kraft kommer unionslagstiftningen om samordning av de sociala trygghetssystemen inte längre att gälla i förbindelserna mellan unionen och Förenade kungariket från och med utträdestidpunkten. Detta innebär att sociala trygghetsförmåner inte kommer att garanteras för unionens medborgare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och i situationer som berör Förenade kungariket, likaså för brittiska medborgare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater.

Som en följd av unionens beredskapsarbete lämnade kommissionen den 30 januari 2019 förslag om förordning för att fastställa beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen. Förslaget ingår i unionens förberedelser och beredskapsplan för att begränsa vissa av de negativa effekterna som skulle uppstå om Förenade kungariket lämnar unionen utan ett utträdesavtal.

## 1.2 Förslagets innehåll

Enligt kommissionen syftar förslaget till att de personer som i egenskap av EU-medborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen före utträdestidpunkten, ska få behålla sina sociala trygghetsförmåner på grundval

av omständigheter och händelser som inträffade före utträdestidpunkten, när Förenade kungariket var medlemsstat i unionen. Sådana händelser inkluderar fullgjorda försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder samt perioder av verksamhet som egenföretagare.

Förslaget fokuserar på att säkerställa principerna om likabehandling, sammanläggning och likställande och ska tillämpas på alla de grenar av social trygghet som anges i artikel 3 i förordning 883/2004. De definitioner som är tillämpliga på den föreslagna förordningen är de som fastställs i artikel 1 i förordning 883/2004 och artikel 1 i förordning 987/2009. De föreslagna bestämmelserna omfattar personer som är medborgare i unionen eller Förenade kungariket, statslösa och flyktingar som omfattas eller har omfattats av unionens bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen, vilka är eller har varit i en situation som berör Förenade kungariket medan det var en medlemsstat. Även familjemedlemmar och efterlevande till nämnda personkrets omfattas.

I förslaget föreskrivs att principen om likabehandling ska tillämpas för de personer som omfattas av den föreslagna förordningen när det gäller omständigheter eller händelser som inträffade i Förenade kungariket före utträdestidpunkten. Principerna om likställande och sammanläggning som föreskrivs i förordning 883/2004 ska fortsätta tillämpas i unionen när det gäller omständigheter och händelser m.m. som inträffat och perioder som fullgjorts före utträdestidpunkten. Enligt förslaget ska förordningen börja tillämpas från dagen efter att Förenade kungariket lämnar unionen under förutsättning att ett utträdesavtal inte har trätt i kraft vid den tidpunkten.

### 1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förordningen är direkt tillämplig och påverkar inte gällande författningar.

Regeringen har i prop. 2018/19:53 Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit, bl.a. föreslagit att det bör införas bestämmelser för att skydda rätten till intjänade perioder och möjligheten att likställa förmåner m.m. som tjänats in eller uppkommit i Förenade kungariket under tiden då landet var medlem i Europeiska unionen. Förslagen i regeringens proposition tangerar i viss mån kommissionens förslag.

### 1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslagen har ingen påverkan på EU:s budget. Med utgångspunkt i gällande förhållanden innebär förslagen inte heller några ökade utgifter i statsbudgeten.

Kommissionen har inte presenterat någon jämförbarhetsanalys av förslaget.

### 2.1 Svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen har lagt ett förslag som syftar till att värna tillämpningen av de unionsrättsliga principerna för samordning av de sociala trygghetssystemen för det fall att Förenade kungariket lämnar unionen utan ett utträdesavtal.

Regeringen bedömer att förslaget från kommissionen säkerställer en enhetlig tillämpning i medlemsstaterna gällande de grundläggande principerna i EU-regelverket om samordning av de sociala trygghetssystemen vilka fortsatt bör gälla.

Regeringen kan ge sitt stöd till den inriktning kommissionens förslag har. Det är positivt att förslaget inte innehåller bestämmelser som främst ligger inom den nationella kompetensen att omhänderta, såsom export av förmåner. Regeringen kan stödja ändringar som innebär att administrationen av ärenden som berör både Förenade kungariket och medlemsstaterna förenklas och förtydligas.

### 2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget till förordning är en del av unionens förberedelsearbete och beredskapsarbete. Medlemsstaterna är överlag positiva till att det antas gemensamma bestämmelser för att säkra likabehandling och garantera rättigheter som har intjänats före Förenade kungarikets utträde ur unionen.

### 2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ställt sig bakom initiativet till en EU-gemensam förordning.

### 2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har ej remitterats.

## 3 Förslagets förutsättningar

### 3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 48 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Rådet beslutar med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet är medbeslutande.

### **Subsidiaritetsprincipen**

Kommissionen bedömer att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen eftersom förslagets mål inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå. En samordnad strategi på unionsnivå är nödvändig för att trygga de sociala trygghetsförmåner som förvärvats av unionsmedborgare som har använt rätten till fri rörlighet. Förslaget gör det möjligt att undvika skillnader mellan medlemsstaterna vid tillämpningen av unionsrätten vad gäller sociala trygghetsförmåner som uppkommit före Förenade kungarikets utträde ur unionen, samt olikbehandling av de berörda personerna.

Regeringen instämmer i kommissionens bedömning att förslagets mål inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå. För att undvika att medlemsstaterna tillämpar de unionsrättsliga principer som gäller för samordningen av de sociala trygghetssystemen för tiden före Förenade kungarikets utträde ur unionen olika är det av vikt att gemensamma bestämmelser antas. Förslaget bidrar även till att säkerställa likabehandling av de personer som berörs. Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

### **Proportionalitetsprincipen**

Kommissionen bedömer att den föreslagna förordningen inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i kommissionens beredskapsplan, eftersom den garanterar ett minimiskydd för sociala trygghetsförmåner för personer som utövat sin rätt till fri rörlighet före utträdesdagen.

Regeringen anser att förslaget är proportionerligt i förhållande till syftet att garantera ett minimiskydd för medborgare som utövat sin rätt till fri rörlighet.

## 4 Övrigt

### 4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades för rådsarbetsgrupp den 1 februari 2019 och har därefter behandlats i rådsarbetsgrupp vid tre ytterligare tillfällen. Den 22 februari 2019 ställde sig Coreper bakom en slutlig kompromisstext och gav ordförandeskapet mandat att vidta de nödvändiga kontakterna med Europaparlamentet.

Europaparlamentet har behandlat förslaget i utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL).

Då det är kort tid kvar tills förslaget eventuellt behöver träda i kraft väntas förhandlingarna hanteras skyndsamt. 2018/19:FPM36